

Силабус навчальної дисципліни

«АРХЕОЛОГІЧНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РЕСТИТУЦІЇ (XVIII – XXI ст.)»

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 032 Історія та археологія

Освітня програма: Історія та археологія

Рівень вищої освіти: третій (доктор філософії)

Курс: 2

Семестр: 4

Факультет	Історичний
Кафедра	Всесвітньої історії та методик навчання
Викладач(-і)	Біляєва Світлана Олександрівна Професор кафедри всесвітньої історії та методик навчання s.biliaieva@udpu.edu.ua
Лінк на освітній контент дисципліни	
Статус дисципліни	Навчальна дисципліна вибіркового циклу
Загальний обсяг дисципліни: кредити ЄКТС / години	4/120
Обсяг дисципліни (години) та види занять	Денна форма: лекції 16 год., практичні 14 год., самостійна робота 90 год.
Політика дисципліни	<p>Академічна доброчесність. Вивчення курсу супроводжується формуванням в аспірантів принципів академічної доброчесності, запобіганням явищам прямого академічного плагіату в їх письмових роботах. Очікується, що письмові роботи і випускні кваліфікаційні роботи аспірантів будуть цілком оригінальними текстами, виконаними самостійно. Використання чужих ідей і тверджень у текстах аспірантів відбуватиметься згідно із загальними правилами цитування. Аспіранти під час поточного, модульного та підсумкового контролю не використовують недозволені засоби і самостійно виконують навчальні завдання. Порухення принципів академічної доброчесності передбачає відповідальність, згідно з «Кодексом академічної доброчесності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини».</p> <p>Відвідування занять. Для успішного проходження курсу та складання контрольних заходів необхідним є вивчення навчального матеріалу за кожною темою.</p> <p>Креативна ініціатива здобувача вищої освіти. Креативна ініціатива аспіранта під час освоєння дисципліни всіляко підтримується, оскільки це сприяє формуванню творчої особистості і є умовою становлення фаховості історика та його здатності діяти неординарно в ситуації невизначеності, відмові від шаблонності і стереотипності в дослідницькій та виховній роботі.</p>
Що будемо вивчати?	Формування комплексу археологічних артефактів, знайдених на території України упродовж XVIII – XXI ст., що зберігаються за межами нашої держави. Правову регламентацію порядку фіксації, збирання, зберігання, переміщення та експонування археологічних пам'яток у царській Росії, Радянському Союзі та РФ. Встановлення переліку українських археологічних і культурних цінностей, які опинилися на території РФ. Інститут реституції і його функціонування в сучасних умовах. Міжнародне законодавство у сфері реституції.
Чому це треба вивчати?	Вивчення дисципліни потрібне для збільшення кількості фахівців-істориків та археологів, яка здатні систематизувати, класифікувати, оцінювати і зберігати об'єкти культурної спадщини України, поширювати знання про це в країні і за кордоном.
Яких результатів можна досягнути?	Аспіранти отримують стійкі уявлення про багату історико-культурну та археологічну спадщину українського народу, значна частина якої опинилася далеко за межами країни. Майбутні історики-дослідники отримають знання про місцеперебування цінних артефактів, пам'яток української культури шляхи та способи повернення на батьківщину втрачених цінностей.
Як можна використати набуті знання та уміння?	Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері історії та археології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності. Здатність обирати найбільш релевантні методи, методики та підходи для здійснення досліджень в галузі історії та/або археології. Здатність глибоко аналізувати та порівнювати різноманітні теорії, концепції, гіпотези в межах предметної сфери наукового дослідження, глибоко розуміти специфіку сучасного понятійного апарату, пропонувати адекватні висновки та пропозиції. Продукувати нові ідеї і розв'язувати комплексні проблеми у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності. Демонструвати результати власних наукових досліджень з історії та/або археології академічній спільноті.
Зміст дисципліни	Археологічні ресурси як складова української історико-культурної спадщини. Археологічні відкриття на території України в царській Росії і доля артефактів. Імперське законодавство про археологічні дослідження і порядок зберігання культурних цінностей. Найважливіші археологічні відкриття в УРСР і переміщення знайдених артефактів до музеїв та сховищ Москви та Ленінграда. Радянське законодавство про археологічні дослідження і музейну справу.

	Реституція як шлях відновлення законності у сфері національної історико-культурної спадщини. Повернення вивезених колекцій археологічних артефактів в Україну
Обов'язкові завдання	Під час навчання аспіранти виконують завдання для самостійної роботи, контрольні роботи, проходять тестування (поточне і модульне), виконують індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) у формі реферату, есе, доповіді, повідомлення, мультимедійної презентації, інтерв'ю, усного опитування, створення структурно-логічної схеми тощо.
Міждисциплінарні зв'язки	Викладання дисципліни «Археологічна спадщина України: проблеми збереження та реституції (XVIII – XXI ст.)» відбувається у тісній взаємодії з дисциплінами: Історична антропологія, Філософія науки та інновацій, Історія, концепції та сучасні досягнення історичної науки, Джерелознавство та архівна евристика, Теорія і практика історичних досліджень, Культура і цивілізація.
Інформаційне забезпечення (з репозитарію, фонду бібліотеки УДПУ та ін.)	<ol style="list-style-type: none"> Археологія України. Курс лекцій. /За ред. проф. Л. Залізняка. К.: Либідь, 2006. 503 с. Біляєва С. О., Барвінок О. В. Історія археологічної науки. Умань: «Візаві», 2022. 209 с. С. Ж. Пустовалов, І. С. Бондар, В. В. Кушнарьов, В. С. Пустовалов. Експертиза предметів з археологічних колекцій. доба каменю та бронзи. Київ. Ліра. 252 с. Українські культурні цінності в Росії. Археологічні колекції України. Київ: Наукова думка, 1977. 298 с. Кот С. Повернення і реституція культурних цінностей у політичному та культурному житті України (XX – поч. XXI ст.): монографія. Київ: Інститут історії України НАН України, 2020. 1020 с. Савчук Юрій. Коли і як кримсько-татарські прапори потрапили до колекції Військового музею у Стокгольмі? Історія Криму у запитаннях та відповідях. К.: Наукова думка, 2015. С. 157–159. Проф. Віктор Акуленко. Дещо про нормативне регулювання «реституції» культурних цінностей з України // Забута спадщина. 29 січня 2019 р. URL: http://lostart.org.ua/ua/advice/1175.html?fbclid=IwAR2rq169sZ6hfJdkaUPhSkD5QAjVR0UQG00WF92pl-LDT1HXrn1xsaEqz4g Про затвердження Положення про Національну комісію з питань повернення в Україну культурних цінностей. Постанова Кабінету міністрів України від 18 червня 1993 р. № 464. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=464-93-%EF. Про затвердження Положення про Державну службу контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України. Постанова Кабінету міністрів України від 20 червня 2000 р. № 983. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/983-2000-%D0%BF#Text. Основи пам'яткознавства. К.: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОPIK, 2012. 379 с.
Поточний контроль	Поточний контроль проводиться на кожному семінарському, занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання ІНДЗ.
Підсумковий контроль	Залік

Розробник

Світлана Біляєва

Світлана БІЛЯЄВА